

378.147(082)

Т.78

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 4

**Трудова та професійна
підготовка молоді:
проблеми та шляхи
їх розв'язання**

частини студентів, які не відрізняються гнучкістю, послідовністю та самостійністю мислення.

В процесі вирішення педагогічних ситуацій студенти вчать виділяти істотні ознаки педагогічних явищ, співставляти факти, вказувати найбільш ймовірні припущення, вибирати ефективні способи розв'язку.

Значна роль у розвитку творчої особистості майбутнього вчителя належить ігровій діяльності, яка, моделюючи творчий навчально-виховний процес, створює сприятливі умови для формування мотивів творчої діяльності, які стимулюють творчу активність студентів. Творча активність є умовою прояву і розвитку творчого потенціалу особистості, механізмом реалізації її творчих здібностей.

Специфіка формування творчої особистості студента в повній мірі залежить від рівня творчого потенціалу викладача. Якщо викладач має низький рівень творчих здібностей, то він віддає перевагу традиційним формам і методам навчання. Викладання учбового матеріалу у безособовій формі, без глибокого аналізу процесу виникнення даних знань, розкриття закономірностей педагогічного процесу, визначення шляхів його удосконалення, прогнозування результатів діяльності, важкий для сприймання науковий стиль викладу гальмують творчі можливості основної частини студентів.

Література

1. Кан-Калик В.А., Никандров Н.Д. Педагогическое творчество. - М.: Педагогика, 1990.
2. Кичук Н.В. Формування творчої особистості вчителя. - К., 1991.
3. Шевченко П.И., Красовский Б.Д., Дмитрик И.С. Подготовка студентов к профессионально-педагогическому творчеству. - Киев: Наук.думка, 1992.

З.С. Кучер

м. Кривий Ріг

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ УСПІШНОГО ВИВЧЕННЯ КУРСУ "ОБЛАДНАННЯ ШВЕЙНОГО ВИРОБНИЦТВА"

Молодь завжди була схильною до нового, цікавого, тому експериментувати разом зі студентами першого курсу значно простіше. Це є головний аргумент для запровадження інноваційних технологій в навчальний процес. Нова система навчання у порівнянні із загальноосвітньою школою, бажання студентів у новому колективі проявити себе, потяг до самовираження, самовдосконалення, необхідність виховання

таких рис як самостійність, професійна спрямованість забезпечують сприятливе середовище для експериментування.

Разом з тим є і певні проблеми в організації навчального процесу на першому курсі. Одна із них – період адаптації першокурсників. Друга – не менш важлива – дидактичне забезпечення учбово-пізнавальної діяльності студентів, а саме наявність завдань для самостійної роботи, надання спеціального часу для їх виконання, планування відповідних навчальному курсу форм роботи.

Студенти першого курсу прикладають найбільше старанності до виконання завдань, до вивчення нового матеріалу за умов домінування мотиваційних тенденцій, прагнення до успіху у навчанні та отримання високої кваліфікації вчителя в майбутньому.

З метою надання студентам-першокурсникам можливості проявити особисті ціннісні орієнтації, професійну схильність та задатки запроваджуємо в навчальний процес інноваційні педагогічні технології. За основу нами взято систему модульного навчання, яка інтегрує в собі характерні особливості інших інноваційних технологій, що найбільш придатні до вивчення курсу "Обладнання швейного виробництва".

Вивчення "Обладнання швейного виробництва" починається з першого семестру. На нашу думку доцільно перш за все вивчати деякі дисципліни укрупненими блоками. Так, наприклад, у першому семестрі "Обладнання швейного виробництва" за навчальним планом вивчається 2 години на тиждень та "Матеріалознавство швейного виробництва" також 2 години на тиждень. Це значить, що кожна з дисциплін в розкладі стоїть через тиждень по 2 години лекцій, по 2 години лабораторно-практичних робіт. За звичкою студент завжди відкладає виконання завдання або вивчення інформації, якщо до її перевірки ще два тижні попереду. Та за два тижні інформація забувається, втрачаються навички, отримані на лабораторно-практичних заняттях.

Ми пропонуємо дати студенту можливість вивчити одну, а потім іншу дисципліну. Таким чином, теоретична інформація через досить короткий термін підкріплюється практичними вправами, виконаними завданнями, перевіркою, яке набуває системності та впорядкованості. Окрім цього за такого підходу зменшується тижнева завантаженість студента, відсутнє розпорошення уваги на дві дисципліни. Пропозиція була затверджена радою факультету і втілена в навчальний процес. Та, можливо, варто подумати про таке блокове вивчення й інших курсів та в інших семестрах, де кількість годин на дисципліну – дві і менше на тиждень. Водночас студенту легше здати

семестрову сесію, так як курс вивчається за 8-9 навчальних тижнів і студент отримує свою зароблену оцінку. Ті, хто не згоден з оцінкою, можуть здати екзамен на загальних підставах в період сесії згідно графіку.

Весь курс "Обладнання швейного виробництва" поділений на три модулі, які містять по декілька тем. Групування чи об'єднання тем у модулі здійснили за таким принципом: в перший модуль звели загальні поняття та основи характеристики обладнання основних та допоміжних структур швейного виробництва. Другий модуль об'єднав теми, в яких вивчаються човникові швейні машини і третій – ланцюжкові швейні машини.

Викладання курсу ОШВ починається з оглядово-установчої лекції, мета якої – ознайомлення студентів із сутністю системи модульного навчання та робочою програмою курсу, своєрідним перспективним планом студента і викладача, повідомлення системи та форми контролю. Для оцінювання ми обрали рейтингову систему, як більш досконалу та об'єктивну. Окрім цього знайомимо студента із критеріями оцінки тестових завдань, практичних вправ. Перспективний план студента дає можливість підрахувати, яку кількість балів необхідно набрати студенту, щоб отримати бажану оцінку, тобто досягти певного рівня знань та умінь.

На нашу думку, заслуговують на увагу такі методи успішного засвоєння навчального матеріалу, що вибудовані в певну систему, управління якою здійснюють паралельно викладач і студент.

Попереднє знайомство студентів з інформаційним матеріалом в ході самостійної роботи створює основу, канву, на яку лягає інформація наступної лекції. Пояснення того, що не зрозуміли студенти при самостійній роботі, доповнення інформації новими фактами, дослідженнями, зв'язок вивчаємого матеріалу із практикою життя, звернення до міжпредметних зв'язків – ось основні ознаки лекції в системі модульного навчання. В ній переважає діалогова форма викладення, на відміну від традиційної ефективність такої лекції значно зростає, лекція перестає бути монологом.

Тематика лабораторно-практичних робіт розроблена так, що враховує кожний тип машин з усім необхідним дидактичним забезпеченням: схеми, механізми, тестові питання, тестові завдання, критерії оцінювання, практичні вправи. Тестові питання та завдання складено в трьох рівнях складності, що дає можливість обрати бажаний рівень. До того ж можна обирати варіанти послідовності вивчення: перший – від простого до складного, другий – виконувати відразу складні завдання.

Окрім цього студентам пропонуються такі види завдань: замалювати схему готового шва за зразком виконаним на машині відповідного класу; домалювати на схемі заправлення машини нитки різним кольором; замалювати схему заправлення з натури; записати схему заправлення по пам'яті; описати схему утворення стібка; розставити позиції на структурній схемі у відповідності до переліку деталей; вибрати та записати назви деталей у таблицю, розмістивши їх за номерами; зафарбувати на схемі механізми машини різним кольором. Такого роду завдання будуть сприяти формуванню уміння правильного регулювання натягу ниток при заміні ниток або матеріалів, що зшиваються. Такі вправи як заправлення ниток, регулювання натягу верхньої та нижньої ниток, заміна голки, намотування ниток на шпульку, мащення та чищення машини повинні бути доведені до автоматизованої дії, коли дія виконується вже без мисленнєвого контролю правильності виконання.

При виконанні частково репродуктивних завдань на першому рівні модуль 1/1 передбачає обов'язкове засвоєння вище перерахованих вправ. Та завдання складено так, що студенту потрібно самому змалювати, дослідити, проявити уважність та спостережливість, щоб їх виконати.

При оцінюванні практичних вправ враховується не тільки якість виконаної роботи, але й: 1) витрачений час – із його більшими витратами кількість балів зменшується пропорційно; 2) кількість спроб до якісного виконання вправ; 3) використання матеріалів різного ступеню складності обробки.

Прозорість, доступність, можливість здійснення самооцінки та самоперевірки – такі основні переваги рейтингової оцінки. Критерії оцінювання тієї чи іншої роботи перетворюють формальну оцінку на обґрунтовану, виважену. Окрім того така форма контролю привчає майбутніх вчителів до вироблення власних критеріїв оцінювання, творчого підходу до процесу оцінювання.

Ефективною також є підготовка та проведення тьюторських занять, де у ролі викладача пропонуємо побувати кращим студентам. Підготовка роздаткового матеріалу, виготовлення плакатів, схем також є у переліку завдань для самостійної роботи.

Навчання в парах студент-студент, коли один з них виступає у ролі консультанта, так як він уже опанував тему, дає можливість набути практику викладання та закріплення вивченого, набути навички оцінювання знань та умінь. Навчання в групах по 3-4 студенти, один з яких пояснює незрозуміле іншим, сприяє вихованню у студента впевненості в собі, навичок педагогічної взаємодії, сприяє створенню ситуації успіху.

Окрім перерахованих форм навчально-пізнавальної діяльності студентам видається перелік тем рефератів. Студентам пропонується написати реферати за переліком тем або за темою на власний вибір, що оцінюється вдвічі більшою кількістю балів за творчий підхід.

Педагогічне керівництво навчально-пізнавальною діяльністю першокурсників передбачає розробку запропонованих дидактичних засобів для проведення контролю та самоконтролю з метою встановлення рівня навченості та при необхідності корекції цього процесу. Своєчасне встановлення пробілів у знаннях, пояснення незрозумілого допоможуть студентам відчувати впевненість у собі, віру в можливість подолання тимчасових труднощів.

Курс "Обладнання швейного виробництва" досить складний для першокурсників та в той же час важливий, так як знання будови, принципу роботи, правил догляду та ремонту обладнання в подальшому навчанні використовується ними у швейних майстернях та при вивченні таких дисциплін як "Теорія механізмів і машин", "Деталі машин", "Методики трудового та професійного навчання".

Такі важливі питання, як встановлення причин поломки швейної машини та способи їх усунення, а краще - запобігання появи таких причин - студентам, майбутнім учителям обслуговуючої праці вкрай необхідно знати досконало, тому що від їх засвоєння залежить збереження матеріальної бази, працездатність обладнання. Мотиваційний аспект повинен бути присутнім при вивченні кожного питання, при виконанні кожного завдання, тоді успіх учбового процесу забезпечений.

Це дає підстави вважати, що такі педагогічні умови, як: 1) запровадження інноваційних педагогічних технологій або їх елементів; 2) розробка різнорівневих завдань; 3) визначення критеріїв для оцінювання текстових завдань та практичних вправ; 4) рейтингова система оцінювання; 5) мотивація учбової самостійної діяльності; 6) урізноманітнення використаних дидактичних засобів забезпечують успішне вивчення курсу "Обладнання швейного виробництва".